

Inspel
KN2023/03970

Klimat- och
näringslivsdepartementet

Energienheten

2023-11-17

Byggföretagens synpunkter inför energiforskningspropositionen forskning och innovation på energiområdet

Byggföretagen är de enskilda byggföretagens bransch- och arbetsgivarorganisation och organiserar cirka 4 000 bygg-, anläggnings- och specialföretag. Byggföretagen uppskattar möjligheten att inkomma med inspel inför framtagandet av en energiforskningsproposition. Arbetet med forskning och innovation är ett viktigt strategiskt verktyg för att driva på utvecklingen i bygg- och anläggningsbranschen. Genom rätt fokus i forskning och innovation stärker vi näringslivets konkurrenskraft och bidrar till en acceleration i klimatomställningen. Inledningsvis vill Byggföretagen framföra följande tre medskick. I efterföljande avsnitt specificeras exempel på frågeställningar där bygg- och anläggningsbranschen ser behov av vidare forskning och innovation.

- Ökat fokus på nyttiggörande av forskning och spridande av resultat
- Synliggör hela samhällsbyggnadssektorns betydelse och möjlighet för utvecklingen inom energiområde
- Långsiktig och stabil energiförsörjning för stärkt konkurrenskraft

Byggföretagen önskar se att forskning och innovation kommer till praktisk användning i högre utsträckning samt att resultat och kunskaper sprids till fler aktörer. Detta innebär dels ett ökat fokus på nyttiggörande av forskning, dels att vi ökar innovationsarbetet ”ute i verkligheten”. Idag når inte grundforskningen ut till praktisk tillämpning, om inte nyttiggörandet premieras och stimuleras. Hela samhället går därmed miste om forskningsresultat som hade kunnat bidra till hållbara lösningar. Stimulanser behövs även för att öka och skala upp antalet piloter och demonstrationer så att innovationerna och lärdomarna därifrån implementeras på bred front i fler samhällsbyggnadsprojekt. Detta kommer vara viktigt i genomförandet av branschens Färdplan för fossilfri konkurrenskraft i bygg- och anläggningssektor.

Forskning och innovation inom energiområdet utgör en viktig del i att minska samhällets klimatpåverkan genom exempelvis elektrifierade transporter, energieffektiva fastigheter och anläggningar etc. Byggföretagen vill dock betona vikten av att se samhällsbyggandet som en helhet. Allt för ofta lyfts de enskilda beståndsdelarna fram utan ett helhetsperspektiv, vilket riskerar leda till suboptimeringar som hade kunna hanterats med ett vidare perspektiv. Här är utvecklingen inom EU genom initiativ och lagstiftning viktig att beakta så att ny forskning och innovation är praktiskt tillämpbar.

På vilka områden är det särskilt viktigt med forsknings- och innovationsinsatser?

Ytterligare kunskap och testverksamhet behövs om effektiva bygg- och renoveringsmetoder för att uppgradera befintliga byggnader till att bli ändamålsenliga, så att vi inte behöver riva och bygga nytt. Enbart inom miljonprogrammet är läget akut för 300 000 bostäder. Samtidigt finns en stor klimatpotential i våra fastigheter. I stora delar av nuvarande bestånd kan hela 50 procent energieffektivisering åstadkommas genom renoveringar, ytterligare kunskap behövt utifrån det befintliga bostadsbeståndet. Teknik för lagring och energidelning mellan byggnader och anläggningar är intressant att titta på framgent. Byggnader och anläggningar kan utgöra ”hubbar” i energisystemet där både produktion, lagring, flexibilisering och balansering kan ske. I samband med detta kan nya affärsmodeller utvecklas för lokala initiativ, ex. ”energigemenskap” för att även mobilisera brukare av fastigheter. Ytterligare insatser behövs också kopplat till digitalisering och AI för att göra byggnader och anläggningar mer effektiva i produktion och drift. Digitala system på samhällsplaneringsnivå, exempelvis digitala tvillingarna, möjliggör effektiv förvaltning av byggnader och anläggningar.

Vilka strategiska prioriteringar bör övervägas?

Branschens behov av långsiktigt och stabil energiförsörjning är högst prioriterad. En avgörande fråga är hur vi redan idag kan använda energisystemet och den tillgängliga effekten på ett bättre sätt. Ytterligare kunskap om decentraliserad energiproduktion för att minska sårbarhet och reducering av överföringsförluster behövs exempelvis. Likaså teknik för småskalig och lokal energilagring över dygn.

Vilka aspekter på energisystemet behöver belysas?

Frågor om energinätets robusthet och resiliens behöver fortsatt belysas likaså energifrågornas avgörande betydelse för konkurrenskraft, tillväxt och grön omställning. Energifrågornas koppling till minskad klimatpåverkan är väl etablerad men framgent behövs ytterligare fokus på hur framtidens klimatförändringar påverkar energifrågor. Kunskap om hur exempelvis byggnaders utformning och energiförsörjning påverkas av klimatförändringar behövs samt vilken typ av klimatanpassning som krävs av energisystemet.

Frågor med anledning av dessa inspel till energiforskningspropositionen kan ställas till Emma Bonnevier, klimatpolitisk expert, emma.bonnevier@byggforetagen.se alt. 0732-68 55 22 samt Christine Olofsson, specialist hållbarhet och innovation, christine.olofsson@byggforetagen.se alt. 072-015 86 93.

BYGGFÖRETAGEN

Catharina Elmsäter-Svärd
Verkställande direktör